

CISTERSCAPES – Cisterciácké krajiny spojující Evropu

Projekt se stane základem široké mezinárodní spolupráce, jejímž cílem je vytvoření evropské sítě regionů, v nichž se doposud nacházejí krajiny významně ovlivněné působením jednotlivých klášterů cisterciáckého řádu.

Na mezinárodním projektu se podílí 18 partnerů z Německa, České republiky, Rakouska, Slovinska, Polska a Francie. Hlavním realizátorem projektu je Landkreis Bamberg (Bavorsko), smluvními partnery v projektu jsou MAS Rozkvět, z.s. (klášter Vyšší Brod, JČK), MAS Buchlov, z.s. (klášter Velehrad, ZK), MAS Světovina, o.p.s. (klášter Plasy, ZČK) a MAS Havlíčkův kraj, o.p.s. (klášter Žďár nad Sázavou, VYSK).

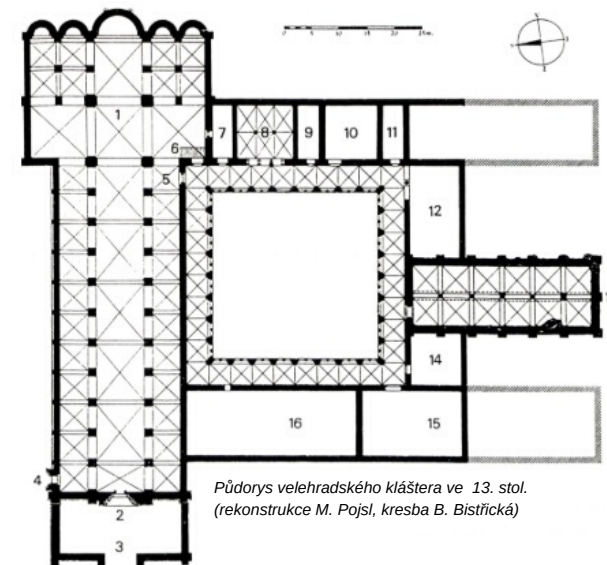
Cisterciácké krajiny napříč Evropou budou v rámci realizace projektu prozkoumány a zachyceny ve velkém měřítku, jednotně, metodami dokumentace historické kulturní krajiny. Do inventarizace se zapojí nejen odborné týmy, ale také zájemci přímo z jednotlivých lokalit v rámci terénních průzkumů. Současně budou použity moderní technologie pro topografické terénní průzkumy a vizualizaci 3D.

Výsledky inventarizace budou zpracovány na úrovni osvětové pro širokou veřejnost a edukačně pro děti a mládež tak, aby bylo možné co nejlépe podpořit zvýšení povědomosti o společné evropské identitě cisterciáckých krajín a jejich vlivu na naši vlast, historii i přítomnost.

Projekt také zaměří pozornost na zvýšení hodnoty zapojených regionů z hlediska turismu. Vzniknou jak lokální historicko-turistické bedekry, tak návrhy mezinárodních cestovatelských tras a nebo mobilní aplikace pro vizualizaci, která umožní propojit virtuální rozšířenou realitu se zážitkem osobní návštěvy kulturní krajiny.

KONTAKT

MAS Buchlov, z.s.
Masarykova 273
687 08 Buchlovice
tel.: +420 604 752 044
www.buchlov.cz

Půdorys velehradského kláštera ve 13. stol.
(rekonstrukce M. Pojsl, kresba B. Bistřická)

CISTERSCAPES -CISTERCIÁCKÉ KRAJINY SPOJUJÍCÍ EVROPU

PROJEKT S AMBICÍ
ZÍSKAT PRESTIŽNÍ
OZNAČENÍ EVROPSKÉ
DĚDICTVÍ

Zdůraznění mimořádného významu krajiny cisterciáků pro evropskou historii.

Cisterciácký řád měl mimořádný význam při kolonizaci a civilizaci západní i střední Evropy.

Založením cisterciáckého řádu v roce 1098 v burgundském Citeaux (Cistercium) začalo jedno z nejdůležitějších náboženských reformních hnutí středověku. Základem cisterciáckých předpisů se stala řehole sv. Benedikta, mniši hledali samotu a nezávislost na jakýchkoliv světských i církevních zásazích, a disciplína „ora et labora“ (modli se a pracuj) je zcela odlišila od ostatních řádů. Svého evropského rozmachu mohl řád dosáhnout na tu dobu nezvyklou organizační strukturou – soudržnost klášterů mezi sebou na principu přesně určeného napojení nových klášterů (filiace), jednotné zadání (Carta Caritatis) péče opata z mateřského kláštera (vizitace) a každoroční setkávání všech opatů (generální kapitula) učinily z cisterciáckého řádu první evropskou síť. Ve 12. a 13. století byli cisterciáci nejdůležitějším mnišským řádem ve Střední Evropě co se týče náboženství a spirituality, kláštery hrály také stále významnější roli jakožto hospodářské a obchodné jednotky a staly se v řadě regionů nositeli kolonizace a následné civilizace.

Ne jinak tomu bylo v Čechách a na Moravě. U žádného jiného středověkého řádu nehrál výběr místa pro založení kláštera tak podstatnou roli jako u cisterciáků, statuta předepisovala ústranní a odlehlost. Soběstačné zemědělství a samozásobení se mělo odehrávat v blízkém okolí kláštera, rozhodující v tomto směru byla použitelnost tekoucí vody, pozemky pro polní hospodářství, chov dobytka a ovocnářství nebo vinařství. Rovněž potřebný les byl většinou k dispozici ihned nebo vnikl z klášterní iniciativy. Požadavek řádových pravidel na odloučenosti i způsob života podpořený prací vlastními rukou dal vzniknout specifické klášterní krajině, která se zrodila v dosahu klášterního vlivu. Tak se mohl ve velmi krátké době rozšířit po takřka celé Evropě specifický typ cisterciáckého vlivu na okolní prostor. I přes všechny odlišnosti přírodního prostředí a kulturní rozdílů prosvitá základní struktura těchto stop v krajině, a to až do dnešních dní. Dokonce i v případě, že je klášter již několik staletí zrušený. Poznávacími znameními pro tuto klášterní

krajinu jsou především promyšlený vodní systém sloužící k zavodňování i odvodňování kláštera i jako zdroj energie (mlýn) a rozsáhlé rybníkářství vzhledem k postním předpisům v jídle, specializované hospodářské dvory (grangie) s odpovídající velikostí půdních parcel pro obdělávání polí i chov dobytka tvořící základ klášterního hospodářství, rozsáhlé lesní porosty sloužící jako zásobárna stavebního i palivového dříví, vinařství pro liturgické potřeby, ale i obchod, v regionech pro víno nevhodných pěstování ovoce či chmele, a také městské dvory, které zajišťovaly odbyt přebytků na trzích. Především v období baroka vznikaly také sakrální krajiny. Tam, kde to bylo možné, byly sakrální stavby ovlivňující okolní krajinu propojeny lineárními cestami, osázené stromovými alejemi a lemované božími muky jakožto znameními cesty i pobožnosti. Cisterciáci také „objevili“ architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela a jsou „zodpovědní“ za mnohé krajinné skvosty křesťanské víry, mezi nimiž vyčnívají barokní a rokoková díla, jako je poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou zapsaný na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.